

ساڈا ماحول

(بھین بھرا وچکار مکالمہ)

- نسرین: (اخبار پڑھدیاں ہوئیاں) بھائی جان! لفظ آلودہ داکیہ مطلب ہوندا اے؟
- جمیل: (ہس کے) فالودہ۔۔۔!
- نسرین: مخول نہ کرو تے صحیح صحیح دسو۔
- جمیل: میرا مطلب اے آلودہ فالودے دا بھرا ہوندا اے۔ اوہدے نال کوئی رلدی ملدی شے۔
- نسرین: (تنگ آکے) تہاڈے کولوں کوئی گل کچھ لئو سہی بھاراں تے پے جان دے او۔
- جمیل: اوہو! میرے بھینے توں تے سچ سچ ناراض ہو گئی ایں۔ لے سُن تے یاد رکھیں کہ آلودہ فارسی زبان دا لفظ اے تے ایہدا مطلب اے لُٹیا ہویا یعنی گندہ۔ ساڈا ماحول تیزی نال ودھدی ہوئی آبادی نال گھسمیلا ہوندا جا رہیا اے۔ ایہتوں تیک کہ ہُن ایہہ بیماریاں دا بینک بن چکیا اے۔
- نسرین: ویرجی گل مخول وچ نہ پانا۔۔۔ حالے میں تہاڈے کولوں کئی گلاں کچھنیاں نیں۔
- جمیل: کچھو۔ کچھو۔۔۔ کچھو گے نہیں تے آوے گا کوں؟
- نسرین: چنگا۔۔۔ پہلاں دسو پئی معاشرے وچ آلودگی کس طراں ودھدی اے تے ایس نال ماحول کنج خراب ہوندا اے۔
- جمیل: ماحول دی آلودگی اک عالمی مسئلہ ہے۔ آلودگی دیاں کئی قسماں نیں جنہاں وچ سمندری، زمینی تے فضا دی آلودگی شامل نیں۔ انج سمجھ لے پئی ہوا وچ دھوئیں، کارخانیاں دیاں زہر بھریاں گیسواں، کاربن، سیسہ، ڈھوڑ مٹی تے گڈیاں توں نکلن والے گندے تے سڑے ہوئے پٹرول دے ذرے شامل ہو جان دے نیں۔ جدوں بندہ ایہو جی ہوا وچ ساہ لیندا اے تے اوہنوں تک گلے تے ساہ دیاں بیماریاں آ پھڑ دیاں نیں۔
- نسرین: پر بھائی جان جے اسیں رَل کے اپنے ماحول نوں صاف ستھرا رکھیے تاں ماحول دی آلودگی اُتے کافی حد تک قابو پایا جاسکدا اے حدیث شریف وچ آیا اے پئی صفائی اڈھا ایمان اے۔
- جمیل: ایس بارے حالے اساں لوکاں عمل راہیں وڈے کم کر کے نہیں وکھائے۔۔۔ اک دن میں موٹر سائیکل تے تک نوں فلٹر لاکے جا رہیا ساں، میرا اک یار راہ وچ ملیا۔۔۔ آکھن لگا آئی خلائی مخلوق۔۔۔
- نسرین: (ہس کے) بھائی جان تئیں وی تے سرکس دے جوکراں وانگ بن جان دے اونا۔
- جمیل: تیرا کیہ مطلب اے۔ اپنے تک گلے نوں بچانا کوئی بھیڑی گل اے۔۔۔؟
- نسرین: نہیں نہیں کوئی بھیڑی گل نہیں، اصل وچ آلودگی تُوں بچن دا شعور سانوں ہولی ہولی آوے گا۔ پہلاں کوئی درخت کٹ داسی تے کوئی منع نہیں سی کردا۔ ہُن ہر کوئی جان دا اے پئی درخت ماحول نوں صاف ستھرا رکھن دا قدرتی ذریعہ نیں۔

- جمیل: دو بے سانوں پانی صاف کر کے پینا چاہیدا اے۔ کیوں بے گندے پانی توں گھٹو گھٹ چھ (6) طراں دے وائرس (Virus) پھیل سکدے نیں۔
- نسرین: بھائی جان وائرس کس نُوں آکھدے نیں؟
- جمیل: ایہہ بوہت نلے کیڑے یاں جراثیم ہوندے نیں جیہڑے خُرد بین توں بغیر نہیں دیکھے جاسکدے۔ ایہہ بیماریاں دی جڑھ ہوندے نیں۔
- نسرین: ایہہ اہل کیہدے؟
- جمیل: پیٹ تے ہو رُو جیاں کئی بیماریاں جیہناں وِچ ریقان وی شامل اے۔ گندے پانی دے استعمال نال ہوندیاں نیں۔ ایس لئی پانی نوں چنگی طراں اُبال کے فیڑھنڈا کر کے پینا چاہیدا اے۔ ایہدے نال جتھے پانی ذخیرہ کیتا جاوے۔ اوتھوں داماحول وی صاف ستھرا ہونا چاہیدا اے۔
- نسرین: سانوں ماحول نوں بہتر بنان لئی کیہ کجھ کرنا چاہیدا اے۔۔۔؟
- جمیل: ماحول نوں بہتر بنان لئی معاشرے دے ہر فرد نوں اپنا کردار ادا کرنا چاہیدا اے۔۔۔ سب توں پہلاں ایس اپنے آپ نُوں صاف ستھرا رکھیے۔ دو بے گھر وِچ تے گلی محلے وِچ گندنہ پائیے بغیر کسی وجہ دے شور شرابا نہ کریئے۔ کیوں بے ایس نال وی ماحول تے بھیڑا اثر پیندا اے۔
- نسرین: بھائی جان تھاڈا بوہت بوہت شکریہ تُسیں بڑیاں کم دیاں گلاں دسیاں نیں۔
- جمیل: سُکا شکریہ۔۔۔ میرا بول بول کے سنگھ سَنک گیا اے۔ جا کے چھیتی نال میرے لئی گرما گرم چا دا کپ لیا تے ویکھیں برتن تے دُو جیاں شیواں صاف ہون۔
- نسرین: چنگا۔۔۔ میں ہئے ای لیا ئی بھائی جان۔۔۔!

مشق

- 1- ایس مکالمے وِچ لفظ آلودہ داکہ مطلب دسیا گیا اے؟ اوس نوں اپنی کاپی وِچ خوشخط لکھو۔
- 2- آلودگی دیاں کتیاں قسماں ہوندیاں نیں؟ کھول کے بیان کرو۔
- 3- آلودگی توں بچن لئی کیہڑے کیہڑے طریقے اختیار کرنے چاہیدے نیں؟
- 4- ایہناں لفظاں دی وضاحت کرو:

خلائی مخلوق، شعور، وائرس، ریقان، فرد، ماحول